

occurred. But question if any qualitative changes in political elite occurred is not studied yet.

The aim of the article is to analyze and characterize the existing points of view about concept "political elite" in modern political science.

To talk about the elite it is necessary to take into consideration what scientists understand under this notion and how average citizens define this concept. There are many debates about this term, because nowadays it is not correct and even immoral to use it to define many authoritative persons, who cannot be named either the best or worthy and elected.

Despite all researches, scientists didn't come to common conclusion about the definition of "political elite". Besides that in scientific circle there are many objections about using of this term.

After studying all existing points of view, we made a conclusion that political elite is the internally solidary, relatively prior social group, which forms the most powerful and politically active social minority and it is the subject of approving or has the decisive influence on approving (disapproving) of political decisions. It is worth saying that the determinant in defining of political elite is the political component – elections.

Key words: elite, political elite, political class.

УДК 321.323

Щербак В. М.

здобувач кафедри політології, Дніпропетровський національний університет імені Олеся Гончара (Дніпропетровськ, Україна),
E-mail: mich_al@ukr.net

ПОЛІТИЧНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ: НАУКОВЕ ПОНЯТТЯ ТА ПОЛІТИЧНА ПРАКТИКА

Анотація. Аналізуються теоретичні аспекти вживання в науковій літературі терміну «політичний менеджмент». Розглядаються види і форми політичного менеджменту, що можуть використовуватися в управлінні політичним процесом. Пропонується авторське розуміння сутності політичного менеджменту.

Ключові слова: політичний менеджмент, види політичного менеджменту, іміджмейкінг, політичний брендінг, виборчі технології, технології політичних союзів, менеджмент політичних конфліктів, політичне лобіювання.

Постановка проблеми. Демократичні трансформації є на сьогодні чітко окресленою тенденцією політичного розвитку України. Демократизація масової свідомості, перетворення політичних партій і громадських об'єднань в самостійні суб'єкти політики, розширення повноважень органів місцевого самоврядування, підвищення масштабів використання потенціалу недержавних інститутів в досягненні суспільно-значимих цілей зумовлюють необхідність пошуку та впровадження нових методів, принципів, засобів і форм управління політичними процесами. За таких обставин постає на порядок денний питання пошуку оптимальної форми політичного управління, яка б в найбільшій мірі відповідала новим реаліям суспільно-політичного життя.

В умовах демократичного суспільства політичне управління набуває особливого змісту та форм. Воно не може здійснюватися на основі права легітимного насилля та статусних ресурсів. Воно реалізується шляхом формування в масовій свідомості позитивного образу суб'єкта політики, електоральних симпатій, мобілізації мас з метою їх залучення до активного політичного життя та створення політичних союзів і блоків – тобто різних прийомів, способів, засобів та технологій спонукання до діяльності. Як наслідок, реалізація владних відносин відбувається не на основі цілеспрямованого впливу суб'єктів політики на об'єкти політичного процесу, а у формі їх взаємодії в інтересах досягнення поставлених цілей. Це в свою чергу вимагає організації діяльності учасників політичного процесу на раціональних засадах, оптимізації функціонування і розвитку суспільства

як єдиного цілого. В результаті політичне управління еволюціонує, набуває специфічного контуру – політичного менеджменту, в процесі якого політичний суб'єкт намагається забезпечити досягнення визначеної мети переважно науково – технологічними способами і методами на противагу адміністративно – нормативним і примусовим. Отже, інструментом підвищення ефективності політичного управління в умовах демократичних перетворень є політичний менеджмент.

Сьогодні поняття «політичний менеджмент» набуло значного поширення як у сфері громадсько-політичної діяльності, так і в науковій сфері. Але зміст його не набрав необхідної чіткості. Ця обставина зумовлює потребу в уточненні змісту поняття «політичний менеджмент», з'ясування сутності явища, що позначається цим терміном та особливостей його вияву в політичній практиці.

Серед останніх публікацій, на які спирається автор, слід вказати такі. А. Абулкасовою [2], висвітлені особливості регіонального політичного менеджменту в республіці Казахстан та описані роль і місце в ньому місцевих адміністративно-виконавчих органів влади. В. Бебиком і О. Агарковим [4] розглянуто поняття і взаємозв'язок політичного менеджменту та політичного маркетингу, виділені основні види політичних суб'єктів. М. Туленковим [14] проаналізовано еволюцію концептуалізації понять «менеджмент» і «управління» в сучасному науковому дискурсі.

Проблемним аспектом даної статті є розбіжні уявлення науковців про зміст поняття «політичний менеджмент» та неузгодженість їх позицій щодо форм вияву цього явища в політичній практиці.

Метою статті є з'ясування змісту поняття «політичний менеджмент» та форм вияву його в сучасній політичній реальності.

Основний зміст. Політичний менеджмент – це складний і багатоаспектний феномен. У науковій літературі неодноразово робилися спроби його дослідити і досягти спільного розуміння його сутності.

У вітчизняній політологічній науці політичний менеджмент досліджується О. Агарковим, В. Бебиком, М. Головатим, В. Воронковою, О. Кіндратець, К. Меркотан, Ф. Медвідь, С. Шубінін, М. Шульгою та іншими.

У своїх наукових розвідках В. Бебик звертає свою увагу на організаційний аспект. Він зазначає: «політична діяльність і політичний менеджмент спрямовані, насамперед, на організаційні чинники політичної сфери суспільства та процеси політичного розвитку [3], а в спільній статті з О. Агарковим політичний менеджмент він визначає як «інструмент цілеспрямованого, свідомого, планомірного регулювання системи суспільних відносин, а також пошуку нових способів включення людей і їх інтересів у процес перетворення життя» [4].

Відомий український вчений-політолог М. Головатий підмітив, що в громадсько-політичній діяльності і наукових джерелах досить часто плутають та ототожнюють поняття «політичний менеджмент» і «політичний маркетинг» та пропонує таке формулювання: «політичний менеджмент – наука і мистецтво керувати політичною поведінкою» [6].

У той же час В. Воронкова визначає політичний менеджмент як «процес впливу суб'єкта, спрямований на упорядкування, збереження, руйнацію чи зміну системи об'єкта у відповідності до поставленої мети в сфері політики» [5].

На думку О. Кіндратця, політичний менеджмент – це, перш за все, діяльність людей, які ставлять цілі, розробляють способи їх досягнення, прогнозують наслідки реалізації прийнятих рішень тощо [8].

К. Меркотан вважає, що політичний менеджмент – це сукупність методів, принципів, засобів і форм управління політичними процесами з метою підвищення їх ефективності в соціально неоднорідному суспільстві [11].

Ф. Медвідь доходить висновку, що політичний менеджмент (від англ. management – управляти) – система управління політичними процесами; наука і мистецтво

аналізу тенденцій політичного розвитку, передбачення його наслідків, вироблення рекомендацій для політичного керівництва та забезпечення їх реалізації в політичній практиці [10].

Проблема політичного менеджменту знаходиться в центрі уваги і закордонних науковців. Основу досліджень сучасного політичного управління заклали праці Г. Алмонда, Д. Белла, М. Вебера, А. Гідденса, Р. Дарендорфа та інших. Принципово важливою подією для розвитку теорії і практики політичного управління стало використання досягнень класичного менеджменту, сформованого в роботах Ф. Тейлора, А. Файоля, Г. Емерсона, Л. Урвіка, Е. Мейо, П. Дракера, Г. Саймона, А. Етционі, Л. Берталанфі. В сучасній політологічній літературі Заходу політичний менеджмент розглядається у контексті способу ефективного управління демократичним суспільством. Так, американський політолог Г. Вільсон зазначає, що політичний менеджмент є спробою поєднати представницькі та демократичні процеси з ефективним управлінням в інтересах суспільства [1].

Парадигма політичного менеджменту активно використовується і політологами країн СНД. В своїх роботах вони застосовують різні дефініції значення терміну «політичний менеджмент». Ця логічна конструкція застосовується ними для позначення особливого виду управління в політиці, коли суб'єкт управління, що намагається досягти визначеної політичної цілі, застосовує особливі прийоми і способи вирішення своїх задач, використовує різні політичні технології (політичний іміджмейкінг і брендінг, PR, електоральний менеджмент, регулювання політичних конфліктів, лобістська діяльність, створення політичних союзів; теорії і практики управління масовими політичними компаніями і політичними процесами впливу громадянського суспільства на державу, управління процесами прямої і представницької демократії, міжнародними політичними відносинами, а також менеджеріальні підходи до сфери державного управління; інституціонального механізму трансляції політичних традицій, накопичення і реалізації реального політичного досвіду. Розвитку політичних інновацій в межах реалізації політичних інтересів соціальних інститутів, груп і окремих індивідів [9].

Відсутність загально визнаного значення терміну «політичний менеджмент», на нашу думку, пов'язано із необґрунтованим змішуванням деякими авторами двох методів формування поняття – дескриптивного і конструктивного, які в своїй сутності відображають різні сторони його реального змісту. Так, в початковому посібнику «Політичний менеджмент» за редакцією А. Зінов'єва, С. Морозова, О. Морозової стверджується: «політичний менеджмент, або політичне управління постають перед нами як важливий інституціональний механізм трансляції політичних традицій, накопичення і реалізації реального політичного досвіду, розвитку політичних інновацій в межах реалізації політичних інтересів різних соціальних інститутів, груп і окремих індивідів» [7]. Це судження, з одного боку, розкриває співвідношення між двома об'єктами – політичним менеджментом і політичним управлінням, що характеризує його як дескриптивне. З іншого боку, воно описує властивості самого об'єкту – політичного менеджменту, що є ознакою конструктивного підходу.

Необхідною умовою формування дескриптивного визначення терміну є перерахування властивостей конкретного об'єкта, які виділяють його із більш широкого класу понять. Найбільш вдало з цієї позиції визначає термін «політичний менеджмент» Г. Пушкарьова. Вона тлумачить його як особливий вид політичного управління, управлінські відносини, в яких суб'єкт не може спиратися на право легітимного насилля і на свої статусні ресурси для досягнення політичних цілей [13].

Конструктивне визначення терміну передбачає безпосередній опис об'єкта як явища, саме з'ясування об'єктивної форми його існування та структури. В тако-

му аспекті дають визначення політичному менеджменту українські політологи М. Шульга і О. Зубчик. На їх думку, політичний менеджмент – це система управління політичними процесами, основою якої є аналіз тенденцій політичного розвитку з метою передбачення його наслідків та вироблення рекомендацій для політичного керівництва й забезпечення їх реалізації в політичній практиці [12].

Очевидно, відсутність загально визнаного значення терміну «політичний менеджмент» пов'язана також із його полісемічністю, що дає змогу застосовувати його в різних значеннях.

У науковій літературі термін політичний менеджмент вживається у кількох значеннях: сукупність людей (менеджерів), які професійно зайняті політичною діяльністю в сучасному ринковому демократичному суспільстві або ж мають реальні механізми впливу на формування політики завдяки наявності у них політичних, економічних, технологічних, організаційних та інших важелів влади; мистецтво політичного управління і регулювання, зміст якого полягає в розробленні, використанні, вдосконаленні відповідних методів, засобів, технологій та інших факторів впливу на політичні процеси і відносини; особливий інститут, який впливає (взаємодіє) на політико-правове життя сучасного суспільства, масову та індивідуальну свідомість населення, структуру влади, політичну діяльність громадян [9].

Полісемантичний характер терміну «політичний менеджмент» дає змогу застосовувати його як у різних значеннях, так і в однаковому значенні. В такому разі критерієм його розуміння є вимоги практики. А вимоги ці насамперед стосуються вироблення і реалізації стратегії політичного суб'єкта (держави, партії, лідера) з врахуванням змін, які відбуваються в політичній сфері зокрема та в суспільстві загалом. Звідси, сутність політичного менеджменту полягає в безпосередньому розгляді, прийнятті та втіленні в практику політичних рішень. Займається цим спеціалізована група людей (політична і правляча еліти), яка хоче домогтися необхідної поведінки членів суспільства за допомогою засобів заохочення, умовлянь, маніпуляцій тощо.

Як практична діяльність політичний менеджмент розв'язує ряд завдань, а саме: формулювання та ранжування важливих довгострокових цілей, які відповідають вимогам політики та інтересам політичного суб'єкта; оцінювання та критичний розгляд шляхів досягнення цілей, враховуючи зовнішні та внутрішні умови (чинники) середовища, в якому перебуває політичний суб'єкт; вибір, прийняття, реалізація та контроль політичних рішень в умовах існуючої системи та з адаптацією до змін.

Політичний менеджмент як система управління політичними процесами охоплює: маркетинговий аналіз кон'юнктури політичного ринку й формування відповідного іміджу «політичного товару», організації, лідера, кандидата, політичної платформи; політичне забезпечення бізнесу; вивчення політичних і соціокультурних факторів, що впливають на ділову активність; зв'язок із громадськістю та професійне політичне лобювання та інше.

У сучасному політичному процесі значення політичного менеджменту постійно зростає. Це спричинює його більшу професіоналізацію та диференціювання. Наразі існують такі види політичного менеджменту, як іміджмейкінг, політичний брендинг, виборчі (електоральні) технології, технології політичних союзів, менеджмент політичних конфліктів, політичне лобювання, виборчі (електоральні) технології, технології політичних союзів, менеджмент політичних конфліктів, політичне лобювання.

Іміджмейкінг (індивідуальний чи корпоративний) як вид політичного менеджменту – це створення образу, іміджу державного, політичного діяча та управління ним з певною метою. Політолог зосереджує зусилля на формуванні образу конкретного політика, створює доброзичливе ставлення до нього широким верствам на-

селення. Політичний брендинг – формування бренду та управління ним – полягає у ефективному донесенні до масової свідомості символів, значень, образів, з високим ступенем їхнього впізнання, здатних відповідно до цілей суб'єкта політико-технологічного управління згуртувати, об'єднувати людей або, навпаки, роз'єднувати їх на конкуруючі групи. Вибірчі (електоральні) технології – це системна діяльність, організування передвиборчої кампанії. Технології політичних союзів – це управлінська діяльність, метою якої є розв'язання поставлених завдань за тісної участі політичних союзників та опонентів. Менеджмент політичних конфліктів – пошук шляхів і засобів зниження політичного протистояння і політичної напруженості в суспільстві, пошук точок дотику у поглядах політичних опонентів. Політичне лобіювання – цілеспрямована діяльність з метою впливу на владу (уряд, парламент) для ухвалення певного нормативно-правового акта або рішення.

Види політичного менеджменту можуть різнитися за цілями, які ставить перед собою суб'єкт. Проте цей поділ політичного менеджменту є досить умовним. На практиці один і той самий суб'єкт вирішує різні проблеми, наприклад, створює пізнаваний, зрозумілий населенню образ політичної організації і одночасно формує імідж сильного, компетентного політичного суб'єкта-лідера. Крім того, виокремлення видів діяльності дало підставу для класифікації політичного менеджменту за професійною ознакою – на аналітичне забезпечення політичних кампаній, політичне рекламування, інформаційне забезпечення політичної діяльності (політичний PR), іміджмейкінг як роботу консультантів з політиком з метою корекції його поведінки, спічрайтинг – написання текстів виступів для політика, організація і проведення масових політичних акцій. Наведений перелік видів не є вичерпним. Народжуються нові професії – ньюзмейкер (творець подій, новин чи інформаційних приводів), спіндоктор (організатор пропагандистської кампанії, спрямованої на зниження ролі негативної для політичного діяча інформації). Рішення завдань в межах кожного виду потребує зусиль спеціалістів з різних областей. Наприклад, у формуванні іміджу політика беруть участь вчені-аналітики, психологи, візажисти, спічрайтери, фахівці PR, організатори публічних акцій, рекламисти. Такий функціональний поділ праці характерний для всіх видів політичного менеджменту. Підвищення інтересу до політичного менеджменту обумовлено зрештою можливістю силового подолання проблем у сфері політичних владних відносин, утвердженням цінностей і принципів правової держави, ідеологічного і політичного плюралізму, поваги до прав меншості, свободи опозиції, толерантності. Ефективність політичного менеджменту, у т. ч. і державного управління має досягатися на основі засобів, які забезпечують виконання прийнятих рішень без репресивних інструментів.

На завершення наведемо авторське розуміння політичного менеджменту в аспекті практики – це діяльність суб'єктів політики щодо спонукання до бажаної поведінки реальних і потенційних об'єктів політичного управління.

БІБЛІОГРАФІЧНІ ПОСИЛАННЯ:

1. Wilson H. T. *Political Management. Redefining the Public Sphere* / H. T. Wilson. – Berlin, New York, 1985. – 316 p.
2. Абулкасова А. Політичний менеджмент на рівні місцевого адміністративного управління / А. Абулкасова // Політичний менеджмент. – 2008. – № 4. – С. 66-73.
3. Бебик В. Політична діяльність як об'єкт політичного менеджменту / В. Бебик // Сучасна українська політика : політики і політологи про неї. – К. : Український центр політичного менеджменту, 2008. – Спецвипуск : Політичний менеджмент. – С. 4-25.
4. Бебик В. Політичний менеджмент суб'єктів соціально-політичного маркетингу / В. Бебик, О. Агарков // Політичний менеджмент. – 2011. – № 6(51). – С. 3-11.
5. Воронкова В. Формування антропологічної парадигми політичного менеджменту в умовах глобалізації / В. Воронкова // Сучасна українська політика : політики і політологи про неї. – К. : Український центр політичного менеджменту, 2008. – Спецвипуск : Політичний менеджмент. – С. 25-41.

6. Головатий М. Політичний менеджмент / М. Головатий // Політичний менеджмент : навч. посіб. – К. : Персонал, 2010. – 296 с.

7. Зиновьев А. П. Политический менеджмент : учеб. пособ. / А. П. Зиновьев, С. А. Морозов, Е. В. Морозова / под ред. А. П. Зиновьева и др. – М. : ИНФРА, 2003. – 236 с.

8. Кіндратець О. Умови ефективності політичного менеджменту / О. Кіндратець // Сучасна українська політика : політики і політологи про неї. – К. : Український центр політичного менеджменту, 2008. – Спецвипуск : Політичний менеджмент. – С. 107-118.

9. Колесников В. Н. Политический менеджмент : учеб. пособ. / В. Колесников, В. Семенов. – СПб. : Питер, 2013. – 336 с.

10. Медвідь Ф. Політичний менеджмент : організаційно-правові засади управління процесом становлення системи національних інтересів України / Ф. Медвідь // Сучасна українська політика : політики і політологи про неї. – К. : Український центр політичного менеджменту, 2008. – Спецвипуск : Політичний менеджмент. – С. 177-186.

11. Меркотан К. Партії у системі політичного менеджменту / К. Меркотан // Сучасна українська політика : політики і політологи про неї. – К. : Український центр політичного менеджменту, 2008. – Спецвипуск : Політичний менеджмент. – С. 118-126.

12. Політичний менеджмент : навч. посіб. / М. А. Шульга, О. А. Зубчик. – Київ : Академвидав, 2013. – 160 с.

13. Пушкарева Г. В. Политический менеджмент : учеб. пособ. / Г. Пушкарева. – М. : Дело, 2002. – 340 с.

14. Туленков М. Концептуалізація понять «менеджмент» і «управління» в сучасному науковому дискурсі / М. Туленков // Політичний менеджмент. – 2009. – № 3. – С. 101-111.

REFERENCES:

1. Wilson, H. T. (1985) *Political Management. Redefining the Public Sphere*, Berlin, New York, 316 p.

2. Abulkasova, A. (2008) 'Politychnyj menedzhment na rivni miscevogho administratyvnogho upravlinnja' [Political management at the level of local administrative management] in *Politychnyj menedzhment [Political management]*, № 4, pp. 66-73.

3. Bebyk, V. (2008) 'Politychna dijajlnistj jak ob'jekt politychnogho menedzhmentu' [Political activity as the object of political management] in *Suchasna ukrajinsjka polityka: polityky i politologhy pro neji [Modern Ukrainian policy: politicians and political scientists about it]*, *Specvypusk: Politychnyj menedzhment [The special issue: Political management]*, Kyiv, pp. 4-25.

4. Bebyk, V. et al. (2011) 'Politychnyj menedzhment sub'jektiv socialjno-politychnogho marketyngghu' [Political management subjects of social and political marketing] in *Politychnyj menedzhment [Political management]*, № 6(51), pp. 3-11.

5. Voronkova, V. (2008) 'Formuvannja antropologhichnoji paradyghmy politychnogho menedzhmentu v umovakh ghlobalizaciji' [Formation of anthropological paradigm of political management in the conditions of globalization] in *Suchasna ukrajinsjka polityka: polityky i politologhy pro neji [Modern Ukrainian policy: politicians and political scientists about it]*, *Specvypusk: Politychnyj menedzhment [The special issue: Political management]*, Kyiv, pp. 25-41.

6. Gholovatyj, M. (2010) *Politychnyj menedzhment [Political management]*, Personal, Kyiv

7. Zinov'ev, A. P., Morozov, S. A., Morozova, E. V. (2003) *Politicheskij menedzhment: ucheb. posob [Political management: tutorial]*, INFRA, Moscow.

8. Kindratecj, O. (2008) 'Umovy efektyvnosti politychnogho menedzhmentu' [The conditions of efficiency of political management] in *Suchasna ukrajinsjka polityka: polityky i politologhy pro neji [Modern Ukrainian policy: politicians and political scientists about it]*, *Specvypusk: Politychnyj menedzhment [The special issue: Political management]*, Kyiv, pp. 107-118.

9. Kolesnikov, V., Kolesnikov, V., (2013) *Politicheskij menedzhment: ucheb. posob. [Political management: tutorial]*, Piter, St. Petersburg.

10. Medvidj, F. (2008) 'Politychnyj menedzhment: orghanizacijno-pravovi zasady upravlinnja procesom stanovlennja systemy nacionaljnykh interesiv Ukrajinny' [Political management: organizational and legal principles of process control of a system of national interests of Ukraine] in *Suchasna ukrajinsjka polityka: polityky i politologhy pro neji [Modern Ukrainian policy: politicians and political scientists about it]*, *Specvypusk: Politychnyj menedzhment [The special issue: Political management]*, Kyiv, pp. 177-186.

11. Merkotan, K. (2008) 'Partiji u systemi politychnogho menedzhmentu' [The party in the

system of political management] in *Suchasna ukrajinsjka polityka: polityky i politologhy pro neji* [Modern Ukrainian policy: politicians and political scientists about it] in *Specvypusk: Politychnyj menedzhment* [The special issue: Political management], Kyiv, pp. 118-126.

12. *Politychnyj menedzhment: navch. posib.* [Political management: tutorial], (2013) Akademydav, Kyiv.

13. Pushkareva, G. (2002) *Politicheskij menedzhment: ucheb. posob.* [Political management: tutorial], Delo, Moscow.

14. Tulenkov, M. (2009) 'Konceptualizacija ponjatj «menedzhment» i «upravlinnja» v suchasnomu naukovomu dyskursi' [The conceptualisation of «management» and «control» in modern the scientific discourse] in *Politychnyj menedzhment* [Political management], № 3, pp. 101-111.

Щербак В. М., соискатель кафедры политологии, Днепропетровский национальный университет имени Олеса Гончара (Днепропетровск, Украина), E-mail: mich_al@ukr.net

Политический менеджмент: научное понятие и политическая практика.

Аннотация. *Анализируются теоретические аспекты употребления в научной литературе термина «политический менеджмент». Рассматриваются виды и формы политического менеджмента, которые могут использоваться в управлении политическим процессом. Предлагается авторское видение сущности политического менеджмента.*

Ключевые слова: *политический менеджмент, виды политического менеджмента, имджмейкинг, политический брендинг, избирательные технологии, технологи политических союзов, менеджмент политических конфликтов, политическое лоббирование.*

Shcherbak V., researcher of the Department of political science, The Oles Honchar Dnipropetrovsk national university (Dnipropetrovsk, Ukraine), E-mail: mich_al@ukr.net

Political management: the scientific concept and political practice.

Abstract. *The theoretical aspects of the use in scientific literature of term are analysed «political management». Kinds and forms of political management, which can be used in political process control, are examined. Author vision of essence of political management is offered.*

Key words: *political management, types of political management, imdzhmeyking, political brending, electoral technologies, technologists of political unions, management of political conflicts, political lobbying.*

УДК 327.36(045)

Лисак В. Ф.

доктор історичних наук, професор кафедри міжнародних відносин та зовнішньої політики, Маріупольський державний університет (Маріуполь, Україна), E-mail: fifitau@ukr.net

МИРОТВОРЧИСТЬ В СУЧАСНИХ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИНАХ

Анотація. *Розглянуто миротворчі операції як актуальну проблему сучасних міжнародних відносин. Охарактеризовано види і типи міжнародних операцій. Проаналізовано найбільш небезпечні та масштабні конфлікти сучасності, такі як лівійський та сирійський. Узагальнено ефективність та значення діяльності світової спільноти з підтримання миру та безпеки.*

Ключові слова: *міжнародні відносини, миротворчість, превентивна дипломатія, конфлікт, міжнародні організації, безпека, військова операція, Лівія, Сирія.*

Сучасні міжнародні відносини як і все людство в цілому відчувають суттєві зміни, які перш за все пов'язані з глобалізаційними процесами. Вони пронизують життя всієї людської спільноти і зокрема впливають на кожную окрему людину. Виходячи з того, що держави в сучасних умовах взаємопов'язані і будь-яка проблема (соціальна, політична, релігійна, екологічна), що виникла в окремій країні може вплинути на сусідні і навіть на віддалені країни і регіони, сьогодні постало перед людством серйозне завдання – створення дієвого механізму подолання та попере-